

MAGYAR
KURIR

MDCCCVI=dik
ESZTENDŐRE.

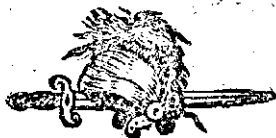
Dr. Decsy Sámuel

és

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pántzél Dániel

által.

I. Fertály Esztendő.

Bétsben 1806.

11. 11. 1940

Nro. 1.

A^o FELS. CSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből, Pénteken Januarius 3 ik napja
1806 - ik éltendőben.

BCU Cluj / Central University Library Cluj.

B é t s.

A^o Frantzia f gyveresek lassanlassan kezdenek hazafelé takarodni innét.

Napoleon Császár Decz. 28-kán estvéli 7 órakor *Monachium* felé vette útját. — *Talleyrand* úr ö Excellentiája 29 ikben vizsza érkezett *Pozsonból*.

Az eddig volt *Bétsi* Frantzia Komendánsa^o Fr. Csász. Királyi Granadéros Teförzők^o vezére Generalis *Hulin*, Decz. 29 kén Bé set ide hagyván, helyette Generalis *Morand* folytatja a^o Fr. feregeknek egész eltakarodásokig a^o Komendánságot, a^o melly ezeknek ide való bézállásoktól fogva a^o tsendességnek és közönséges. bátorságnak

fenntartatásában, 's a' katonaság és lakosok között a' kvartély és eleség adásra nézve előfordulható veszekedéseknek eligazításokban, 's egyéb effélékben állott.

Decz. 28-kán öfzsze hívatta az Auszriai Kormányozó Ofztályos Generális Clarke az itt lévő nevezetesebb papi személyeket és tisztviselőket, a' végre, hogy nékiek a' békekéségnek megköttetését tudokra adja, és őket a' Császárnak a' Bétsiek magokviseletekkel való megelégedése felől bizonyossá tegye; hozzá adván ezekhez a' Kormányozó Ur ő Exc.ja azt is, hogy hasonló jó magokviseletek felől ennekutánna sem fogna kételkedni, mind addig, míg a' Frantzia seregek Bétsét és Alsó Auszriát egészfzen ide nem hagygyák; nagy megelégedéssel hallván ő Exc.ja ezen papi és világi fő hivatalbéli személyektől azt, hogy ily magokviseleteknek szükséges és hasznos volta felől önön magok egészfzen meggyőzöttetve volnának.

Az a' nagy hírű nevű *Denon* is, a' ki Napoleon Császárral Egyiptomot öfzsze járta, Bétsbe érkezett vala a' napokban: hanem már ő is útnek indúlt haza felé.

Azon Proklamatziók közzé, a' mellyek a' Császár elindúlása előtt való napon *Schönbrunnban* kijöttek, tartozik még az itt következő is:

„Proklamatzio.

„*Katonák!* A' közöttem és az Auszriai Császár közöt való békekéség aláíratatott. Ti ezen elztendőnek utolsó felerészében két táborozáff tetettek, következésképpen telyesítettétek azt, a' mit tölletek vártam. En mostanában fő városomba

vizsza menek. Azoknak, a' kik magokat leg különösebben kimútatták, előmeneteleket és jutalmakat osztottam. Minnyájatokra nézve megtartom, a' mit ígértem. Szemléltétek, hogy a' ti Császárotok miként osztozik véltetek veszedelmekből és nyomoruságotokból: erre nézve azt akarom hogy jöjjetek el, és szemléljétek őtet abban az ő felséges állapotjában és ditsőffégében is, a' mely a' világon az első nép' Fejedelméhez illeendő. Én a' jövő Májusnak elsőbb napjaiban egy nagy inepet akarok adni Párisban; ti minnyájan megfogtok azon jelenni, 's az után meg-látjuk, hogy hova fog bennünket hazánk boldogsága és ditsőségünk fenntartatása hívni.

„*Katonák!* Azon három hónapok alatt, a' mellyek Frantzia országba való vizsza menetelekre kivántatnak, szolgáljatok minden fegyveres seregeknek példájokúl: most már nem szükség, hogy bátorságotoknak és megrettenthetetlenségeteknek, hanem, hogy szorofs fenyítéktartásoknak mútassátok bizonyosságát. Szövetségeseimnek se legyen nállok való általúztatások miatt több okok a' panaszokodásra. Az ő megszenteltetett vidékeikre érkezvén, viseljétek magatokat úgy ő nállok, mint a' gyermekek az ő apjoknak házaikban. Az én népem úgy fogja magát viselni erántatok, mint az ő héroffai és védelmezői eránt való köteleffége kívánja.

„*Katonák!* Az a' gondolat, hogy benneteket még hat hónapoknak eltelések előtt palotám körül sorban állva szemlélni foglak, hizelkedik az én szívemnek, 's már előre is a' leg kellemetesebb öröm elevenül-fel ennek meggondolására bennem.

Innepet fogunk azoknak emlékezetekre szentelni, a' kik ezen két táborozásokban a' ditsülfég' mezején meghaltanak; hadd lássa által a' világ, hogy mi ezeknek példajokat követni minnyájan készen vagyunk, sőt hogy, ha szükséges talál lenni, mind azoknál, a' miket már tselekedtünk, még többet tselekedni készek vagyunk, mind azok ellen, a' kik betsületünket megsérteni akarnák, vagy a' kik magokat a' megrontó Anglus arany által megtsalattatni engednék. — *Schönbrunnban* Nivose 6 kán, a' 14 ik elztendőben (Decz. 27-kén, 1805 ben) —

„*Napoleon.*

A' Császár' parantsolatjára:
Berthier, a' tábor Major
Generáliffa.

Decz. 1 ső napján ilyen Proklamátziót intézett volt *Napoleon* Császár a' maga táborához: — „

Katonák! Az Orosz sereg előttetek áll, hogy az Ulmánál volt Auszriai seregért bofszút álljon. Ezek azok a' Batalionok, a' melyeket ti Hollabrunnál meg vertetek, 's az óta mind eddig kergettek. A' mi fekvésünk kemény, és ök akhór, midőn az én seregem jobb szárnyának megkerülésére törekednek, a' szárnyakat fogják nekünk fordítani.

Katonák! Én minden Batalionnyaitokat magam személyesen fogom kormányozni; és ha ti az ellenséget szokott vitézségeitek által mezzavarhatjátok, 's annak sorai között readeletlenséget okozhattok, úgy én mellette hátra fogok maradni a' tüztől. Ellenben, ha a' győzedelem csak egy szem-

pillantatig is kétségessé talál lenni, akkor azt fogjátok látni, hogy a' ti Császárotok a' legelső tsapásoknak ki teszi magát. Midőn ezen tsatában annak a' Frantzia gyalogságnak betsülete fog fenn forogni, a' melly már az egész nemzetnek ily nagy betsületet szerzett, lehetetlen hogy hátat fordítottson néki a' győzedelem. Üressen ne hagygyátok soraitokat azon fogás alatt, hogy a' sebesséket viszik hátra a' tűzből. . . . Ezen győzedelem, véget fog ezen táborozásunknak vetni, 's az után azonnal téli szállásra telepedhetünk, a' hol azon seregeink, a' mellyek Frantzia országban most formálódnak, magokat hozzánk fogják tsatolni. Ilyen képpen ekkor méltó fog az a' békeffég, a' mellyet én kötni fogok, az én népemhez, hozzátok, és én hozzám lenni. —

„*Napoleon.*”

BCU Cluj / Centre On-line
A' Császár parantsolatjára,
Berthier, a' tábor Major
Generaliffa.

A' *Bétsi Német Ujságnak* 104-ik darabja mellett a' 16-ik számú toldalékban hofszasan levagynak írva azok a' környülállások mellyek az *Austerlitzi* nevezetes ütközetet megelőzték, és a' mellyek úgy adatnak elő, hogy azok hathatós eszközlői voltak a' Frantzia Tábor ezen ütközetben mutatott maga viseletének és a' tsata kimenete'ének. Ezen Toldalék értelme summásan ide megy ki. — Nov. 28-dikán egy sereg Kozákság az Orosz lovasfág segítségével Printz *Murat* portázó tsapatjait vizsgálja nyomta, Visaut körülfogta, 's ott 50 gyalog Fr. dragonyosokat fogságra ejtett.

Még ezen a' napon maga az Orosz Császár is Visaubá érkezett, az Orosz Tábor pedig ezen város háta megett szállott meg. A' Frantzia Császár ezt megértvén, azonnal elküldé egy Adjutánsát *Savary* Generálit az Orosz Császárnak köszöntésére; a' ki ezen alkalmatosságot hasznára fordítván, ott a' Császár körül lévőkötől harmadnap alatt sok olyan dolgokat hallott, mellyekből a' had folytatásnak modját 's valamelly szerfelett való magokban bizakodásokat kitanúlta. Viszta térvén a' nevezett Adjutáns Generális a' Császárt mindenektől tudósította, magasztalván egyszersmind az Orosz Császárnak úgy szinte *Konstantinus* Nagy Hertzegnek is hozzá mutatott különös kegyességeket.

A' Frantzia Császár a' *Savary*tól hallott dolgokhoz képest, arra határozta magát, hogy az Orosz Tábort bévárja; hanem úgy, hogy magát előbb egy kevéssé visszta vonnya, és így három mértföldet hátrálván, ott verte magát táborba. Maga visszta vonását a' Fr. Tábor, éjjel tette, mintha azt valamelly váratlan veszteség okozta volna. Fő gondja vala már most a' Fr. Császárnak az, hogy Táborának minél inkább olyan tekintetet adhasson, melyből az Orosz seregek ennek megfélemlését, és erejében való nem bizakodását gondolhassák. Sántzokat hányatott tábora körül; az Orosz Császárnak pedig, elcibe terjesztette, hogy talám személyesen öszve jöhethének, egygyezés végett.

El is küldé az Orosz Császár azonnal Hertzeg Dolgorukyt, a' ki szemmellátott tanúja lévén mind azoknak a' megrettentséget jelentő nyakra

főre tétetett kőszületeknek mellyek a' Fr. Tábor körül tétetek, annál nagyobb bizakodással terjeszté a' Fr. Császár eleibe a' Megegyezhetés feltételeit. Vissza térvén az Adjutáns Hertzeg, még inkább nevelte jó előre is a' győzedelemnek bizonyos reménységét. Megindulván az Orosz Tábor a' Frantziák megtámadására, 's chez Decz. 1-ső napján közelgetvén Printz Murat egy Olstály lovasságot küldött-el eleibe, hogy az meglátván az Orosz Tábor nagyságát, azonnal vonnya vissza magát siettséggel, hogy ez a' fortély is megerősítse az Orosz seregeket képzelődéseikben. — Ez nap estve a' Fr. Császár gyalog akarta eljárni az őrizeteket, hogy rá ne esmérjenek; de alig ment egy néhány lépésnyire már megesmerték katonái és öröm kiáltásokkal fogadták, sokan mondván, hogy más nap fogják, u. m. a' Császár megkoronáztatása napján a' koszorúkat általadni. Egy a' legöregebb granatérosok közül a' Császárhoz menvén így szólott: Felséges Uram, lehetetlen hogy a' vezedelemnek ki tedd magadat; ígérem a' Tábor Granatérossainak nevekben, hogy Felségednek tsak a' szemeivel léfzen szükség hadakozni, és hogy mi hónap a' koronázás innepére az Orosz seregek zászlóival és ágyúival fogunk Felségednek kedveskedni.

Az eddig irottakon kívül ugyantsak a' Bétsi Német Ujjságban olvassuk továbbá ez idegen országi dolgok között, a' következő két nevezetes tikkelyeket —

Először, hogy egy Kurir, a' ki a' Berlinben lévő Frantzia Követtől *Laforest* urtól küldetett

Monachiumba, Regensburgon való által útazásának alkalmatosságával olyan hírt tett Decz. 19-kén a' Német Dietánál lévő Frantzia Követnél, hogy ő Pruszszus Királyi Felsége a' maga seregeinek, a' mellyek már a' szélek felé elő nyomultának vala, a' vissza való indulásra parantsolatot adott volna. —

Másodszor, hogy a' *Berlini* magános leveleknek megújított erőltetések szerént, mostanában a' Pruszszus Státus is papiros pénzt készített, még pedig oly módon, hogy az annak készítésekre kirendeltetett mesterembereknek, azzal, a' folyó Januárius közepéig kélzen kell lenniük.

A' táborba szállott Pruszszus seregeknek fekvésekről, vezéreikről, és fő hadi szállásaikról már két versben is emlékeztünk más levelek után, hanem mint az ujjabb tudósításokból látjuk, azon előadások nem voltak tökéletesek; a' most érkezett levelek szerént hét armádiát formálnak ezen Királyi seregek: I-ő, az Alsó Sakzoniai armádia, a' me'ly most a' *Király armádiájának* neveztetik, minthogy ez a' Király személyes vezérlése alatt van; ennek jobb szárnyát Gen. Lieutenant *Rüchel*, a' bal szárnyát Hertzeg *Hohenlohe*, a' derekát vagy közép pontját Hertzeg *Braunschweig*, oldalfélt való tsoporijait pedig Gen. Lieutenánt *Blücher* vezérelik. II-ik, a' Hafsziai és Pruszszia özfzetsatolódott armádia, ennek vezére Gen. Lieut. *Grof Schmettau*. III-ik, a' Westphaliai armádia, a' melly Gen. *Gróf Kalkreuth* által vezéreltetik. IV-ik, az első tartalék armádia F. Marschal *Möllerendorf* alatt; kinek fő hadi szállása Lipsziában van. V-ik, a' második tartalék armádia, ennek fő

hadi szállása *Custrin*, fő vezére *Württembergi Eugenius* H. tzege. VI-ik, a' harmadik tartalék armádiá, a' Gen. Lieut. *Thiele* vezérlése alatt, a' ki *Glogauban* van hadi szálláson. A' VII-ik armádiát formálja a' Széziai szemmel tartó sereg, a' melynek Gen. Lieut. *Grawert* a' fő vezére, és *Glatz* a' fő hadi szállása.

A' Gróf *Haugwitz* Bétsben való foglalatoságairól még semmi közönséggé nem tétetett Berlinben: a' Király, a' Braunichweigi Hertzeg és F. Marschal Möllendorf, még táboraikhoz el nem indultak; sőt a' Halfsziai Választó Fejedelem is minden órán várattatott Berlinbe.

A' Német Birodalom fő Kancelláriussát minden órán várják *Monachiumba*, hogy a' Fr. Császárnét udvariása által tisztelje.

A' Frantzia Tábori Biztostól olyan tudósítás érkezett *Carlsruhébe*, hogy ott *Januarius'* három első napjain hat-hat ezer Orosz hadi fogjok fognának *Strafsburg* felé által utazni, a' melyre nézve készítsenek szállást számokra.

Monachiumból Decz. 24 kén. A' Császárt minden órán várjuk Bétsből ide. Bétstől fogva eddig minden posta statziókon 100 lovak állanak készen utazó szekerei eleibe. Az *Isarthor* nevű kapunál, a' mellyen városunkba bé fog jöni, egy igen pompás győzedelmi kapú készítettetett tiszteletére.

Az után (ékképen következik és végződik a' *Nelson* elete' leírása) az 1781-dik évtizedben elébb az Északi, azután ismét néhány észterdőkig a' Napnyugoti Indiai tengereken szolgált, a' mely

idő alatt a' 32 ágyus *Boreas* nevű Fregátot vezérelte. Itt vette feleségül *Nevis* szigetén *Nesbitt* nevű Doktornak özvegyét, a' nevezett sziget hajdoni Birájának *Herbert* nevű nemes embernek a' leányát 1787 ben, a' melly után hazajába visszafutván az atyánál lakott néhány esztendeig.

Az 1793-ik esztendőben a' 64 ágyus *Agamemnon* Komendánsává tétetett, 's azzal nem soká a' Közép tengerre küldetett, a' hol ekkor Adm. *Hood* volt a' fő vezér, a' kinek igen megnyerte Nelson megalégedését. Minden nevezetesebb expeditziókba őtet küldötte Hood. Nevezetesen megkülönböztette magát *Calvi* és *Bastia* mellett, annak alkalmatosságával, midőn Korsika szigetre sereget kellett kiszállítani, 's ezen erősségeket a' tengeről ostromlani. Itt *Calvi* alatt lötték ki a' jobb fizemit 1794 ben.

Midőn azután *Hood* helyett *Hotham* nyerte el a' fő vezérséget, e' *Nelson*-rendelte ki, hogy a' *Genoui* part mellett a' *Gen. Devins* hadi munkáját *Vadónál* segéllje. — *Hotham* helyett *Jervis* következően fő vezérnek, ez is különös figyelmetelléget fordított *Nelson*ra ; őtet a' *Kapitaine* nevű 74 ágyus Komendánsává tette, a' hajóra még egy Kapitánt rendelt, hogy mint Al-Kapitány *Nelson*tól függjön. *Livornónak* bészárva való tartása, *Porto Ferrájónak* és *Caprea* szigetinek elfoglalása, és a' fegyveres népnek *Bastia*ból való elhozása, mind a' *Nelson* hadi munkái voltak. Már 1790-ban mint *Commodor*; úgy függesztette ki zászlóát a' *Minerva* nevű Fregáton, a' mellyel tengeri nunitziót kísérvén *Porto Ferrajóból* *Gibraltar* felé utjában a' 40 ágyus *Sabina* nevű Spa-

nyol Fregátot megtámadta és elfogta. A' St. Vincent fokánál történt tsatában, a' hol Adm. *Jervis* a' Lord *St. Vincent* nevet és méltóságot kapta, *Nelson* is megkülömböztetve viselte magát. Éppen a' leg jobb időpontban érkezvén meg, egyedül néki kölzönte *Jervis*, hogy 18 Spanyol *Linea* hajók, a' mellyektől ő 9 tzet elválasztott volt, ezekkel ismét öszsze nem tsatolhatták magokat. A' *Kapitaine* nevű hajón ülvén *Nelson* ekkor, ezzel egyedül sok ideig verkedett a' 136 ágyus *Sanc-tissima Trinidad* nevű ellenséges hajó ellen 's még mások ellen is, a' mellyek annak segítségére meg jelentek. Ezzel az alkalmatossággal fogta el *Nelson* a' Sz. Miklos és Sz. József nevű Spanyolhajókat, és érdemelte ezen vitézsége által Királyától a' Ritteri tzimert, a' Királyi arany emlékeztépénzt, és a' Londoni polgári juft, a' melynek Diplomáját egy arany pohárban adatta néki által a' polgárság.

Ugyantsak ezen 1797 ik esztendőben tétételet *Contre-Admiral*iffá, és rendeltetett a' *Theseus* nevű hajón a' Kadixi kikötőhely' bészárására, a' hova meg érkezvén, Jul. 3-ikán a' hajója tsajkájára ült 10 emberrel, és egy Spanyol tsajkát, a' mellyen 30 emberek voltak, megtámadott és szerentsésen elfogott, minekutánna a' Spanyolok közzül 18-tzan eleslek volna. Két nappal az után Kadix-nak ágyuztatásához fogott. — Innen Jul. 15 kén *Tenariffa* szigetéhez küldöttetett, hogy *Vera Crux*-nak elfoglalását próbálja meg. *Nelson* elköve-tett mindent, a' várost el is foglalta : hanem a' várat erősebbnek és jobb készületűnek találván mint sem gondoltatott volt, ezen tekintetben nem

telyesíthette a' rá bízott dolgot. Az Anglusok innen magokat vissza vonni kénytelenítettek, *Nelson* pedig az egygyik karját elvesztette, 's vett sebének gyógyíttatására Angliába vissza térni kénytelenített, és egész Decz. 17-kéig semmi hadi szolgálatot nem tehetett.

Meggyógyulása után midőn egy szeme és egy karja nélkül a' Királyhoz ment 's a' Király rajta szánakozott volna, *Nelson* így felelt: — „Az én Felsőgedhez viseltető hűségem nem engedi, hogy azon vesztésen bánkodjak, a' mely kötelességemnek teljesítése közben esett rajtam; valameddig lábaim bírnak, mind addig kész leszek Királyomért és Hazámért viaskodni.“ — Midőn ugyan ezen alkalmatossággal meg akarták jutalmaztatni *Nelson*ot, a' Izokás szerént neki is bé kellett az érdemeit adni. Ő így adta fel azokat röviden: Száz hufz viaskodásban völt jelen az e' lenség e őt; az akkor folyó háborúban négy olyan ütközetből részesült, a' melyben hajós seregek tsatázták, Fregátokkal való tsatában három versben, battériák ellen valóban hatzor, tsajkák tsatájában tíz versben; három városoknak; 7 Linea hajóknak, 6 Fregátoknak, 4 Kervettáknak, és 20 prédáló hajóknak elfogásokban völt eszköz; 's 50-nig való kereskedő hajókat tett semmivé.

Egy szemre és egy kézre lett jutása után való vitéz tselekedetei völtak még az *Aboukiri*, a' *Koppenhága*i, és végezetre a' *Trafalgar*i, történetek, a' mellyek még -ujj emlékezetekben lehetnek Olvasóinknak az Ujjságokból, 's ezért itt csak röviden emlékezünk róllok. — Az Egyiptomi partok felé Majusban 1798 ban, 13 Linea hajókkal

két Fregátokkal és egy Korvettával indult útnak a' Touloni tengerről. Az ellenséges hajókat, a' mellyek a' Bonaparte seregit oda vitték volt az Abukiri öbölben vasmátskákön állva találta, olyan helyen, a' hol azoknak megtámadtathatásokat csak Nelson tarthatta lehetségének. Belőlről t. i. a' part 's az azon lévő sántzok, kívülről pedig a' tengernek oly kitsiny méjjsége fedezte őket, a' hova telyességgel semmi hajó nem mehet. Nelson bátorsággal bévitte a' part és az ellenséges hajók sora közzé az Anglus hajós sereget. Igaz az, hogy sok embereit el is vesztette a' parton lévő ágyuk tüze miatt, 's maga is sebet kapott a' fején: de még is győzedelmeskedett. Itt is maga ment leg elől a' *Vanguard* nevű hajón 's a' többek u'ánna; két felé vágta az ellenség sorát, 's nagy részt sem mivé tette. Az után Septemberben Malihához 's a' Napolyi Royalisták segítésére visszafra térvén, a' Nápolyi Királytól egy igen drága gyemántos kardal, Brontei Hertzegi titulussal, és egy 30 ezer forint jövedelmű jofzággal ajándékoztatott meg. — A' *Köpenhágai* ütközetben, a' hol 1801-ben April. 2 kán az öbölben vasmátskákön álló Dánus hajókat megtámadta 's egy részeket semmivé tette; nem ő, hanem Adm. St. Vincent volt a' fő vezér. —

Utolsó expeditziója hofzfas volt. A' Frantziák és Anglusok között való ujj hadakozásnak elkezdődésekkor azonnal a' Közép tengerre rendeltetett, a' hol a' Touloni számos hajós seregnek szemmeltartásában foglalatoskodott sok ideig. Végezetre kievezett ezen ellenséges hajós sereg, öfzetsatolta magát Kadixnál a' Spanyolokkal, el

ment Napnyugoti Indiába, haza jött Ferrolhoz, ott megverekedett Jul. 22-kén egy Anglus sereggel, 's Kadixhoz ismét visszafutván, ott megállapodott. Nelson mint tudjuk mindenütt nyomában volt ezen ellenséges hajós seregnek, nem kevés boszszankodással szenvedvén, hogy annyi fáradsága után véle szembe nem találkozhatott, és meg nem verekedhetett. Ekkor visszafutott *Nelson* Angliába, hanem csak kevés ideig nyugodott. Ismét a' szélnek erefztette vitorlait, olyan teljes hatalommal lévén felruházatra, hogy Kadixtól fogva az egész Közép tengeren minden hadi munkákat a' szerént tegyen, mint azt Hazája és Királya jóvával leg megegyezőbbnek fogja találni. *Nelson* azt találta jónak lenni, hogy az ellenséges hajós sereget Kadixban szemmel tartsa, 's ha onnan ki jön, azzal megverekedjék, a' melly már mind két résznek nem kitsiny vérontásával meg is történt. Az ellenség kijött az öbölből Oktob. 19-kén; *Nelson* bé várta ötet Trafalgarig; itt megtámadta, elszélesztette, 's azzal önnön életét is ditsőséggel bérekefztette.

Posonból azt írják, hogy a' posták járása onnan minden felé egészen megnyílt legyen. Mindenünnen szabadon jönek-mennek ott általvalamint a' leveles posták úgy a' postafizetkek is. Mi is hasonlót irhatunk Bétsből Erd. Olvasóinknak, bizonyossá tévén őket a' felől, hogy Ujjságaik eránt való rendelkezéseiket már most egész bátorsággal megtehetik. Mi még a' mai postán minden tavalyi Olvasóinknak elküldöttük ujjságaikat.